

ΤΟΥ ΓΚ. Α. ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΗ

Η χειρότερη επιλογή

Η σημερινή συγκυρία είναι εξαιρετικά δύσκολη. Τα τεράστια ελλείμματα των τελευταίων δύο ετών – ήμασταν η χώρα με το υψηλότερο δημοσιονομικό έλλειμμα στην Ευρώπη των «27» τόσο το 2008 όσο και το 2009 – σε συνδυασμό με τον λόγο του χρέους προς το μέγεθος της οικονομίας (το ΑΕΠ), ο οποίος σε περίοδο στασιμότητας της οικονομίας εκτινάσσεται εκτός ελέγχου, έχουν οδηγήσει τις αγορές στην εκτίμηση ότι ο κίνδυνος χρεοκοπίας της Ελλάδας είναι μεγάλος.

Το έναυσμα της σημερινής κρίσης έδωσε η υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας στις αρχές Δεκεμβρίου 2009 και από τους τρεις μεγάλους διεθνείς αξιολογικούς οίκους, οι οποίοι έμμεσα υποστήριξαν ότι το δημόσιο χρέος αλλά και το βαθύ έλλειμμα ανταγωνιστικότητας μειώνουν τις πιθανότητες η Ελλάδα να παραμείνει συνεπής στις υποχρεώσεις της απέναντι στους δανειστές της. Επιπλέον η τότε επιμονή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ότι θα αποσύρει τη ρευστότητα που παρείχε στις τράπεζες της ευρωζώνης και η ανάδειξη του γεγονότος ότι ο ελληνικός δανεισμός ήταν τετραπλάσιος – αναλογικά με το μέγεθος του ενεργητικού τους – από τον μέσον ευρωπαϊκό, έφεραν και τον χρηματοοικονομικό τομέα στο επίκεντρο του προβληματισμού. Τότε η χώρα μπήκε στα ραντάρ των αγορών. Ο διεθνής Τύπος διατήρησε το ελληνικό θέμα στα πρωτοσέλιδά του, συσπειρώνοντας τις απόψεις όλων όσοι έβλεπαν την Ελλάδα ως την απαρχή της μελλοντικής διάλυσης της ΟΝΕ.

■ Το ελληνικό «ρίσκο»

Η παρουσίαση του κυβερνητικού τριετούς Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης στις αρχές Ιανουαρίου του 2010 ηούχασε μόνο για λίγο τις αγορές, αφού η άνοδος των περιθωρίων των αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων σε σχέση με τα αντίστοιχα διάρκειας γερμανικά συνεχίστηκε ακόμη και μετά τη σχετικά επιτυχή κοινοπρακτική έκδοση πενταετών ομολόγων.

Η έξοδος από την ευρωζώνη
θα φέρει εποχή υψηλού
πληθωρισμού, υποτιμήσεων
της δραχμής, πτώσης
των επενδύσεων, αυθαιρεσίας
στη νομισματική και
δημοσιονομική πολιτική

Εγινε εμφανές ότι οι αγορές ήθελαν να δουν πιο ξεκάθαρα μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης, ιδιαίτερα στο σκέλος των δαπανών, γεγονός που εν μέρει ικανοποιήθηκε από τις εξαγγελίες του Πρωθυπουργού στις αρχές Φεβρουαρίου. Αλλά η τελευταία Σύνοδος Κορυφής των ευρωπαϊών ηγετών δεν κατάφερε να μειώσει την αβεβαιότητα για το μέλλον της Ελλάδας. Η επικράτηση των σκληροπυρηνικών απόψεων ότι η Ελλάδα πρέπει να πληρώσει για τα λάθη του παρελθόντος και να πονέσει ώστε να παραδειγματιστούν και άλλες μεγαλύτερες χώρες και έτσι να διατηρηθεί η σταθερότητα και η συνοχή της ευρωζώνης δεν επέτρεψε τη δημιουργία ενός πακέτου διάσωσης της Ελλάδας. Είναι το πακέτο που θα ήθελαν να δουν οι κερδοσκόποι ώστε να αποσχωρήσουν. Δεν τους αρκούν οι φραστικές ανακοινώσεις στήριξης ή η υπόσχεση μελλοντικών παρεμβάσεων υπέρ της Ελλάδας.

Η συνεχιζόμενη αβεβαιότητα και αναταραχή όμως κοστίζει, διότι διατηρεί και εμπεδώνει ένα έλλειμμα εμπιστοσύνης απέναντι σε όλους του Έλληνες. Το κόστος δεν περιορίζεται μόνο στο υψηλότερο επιτόκιο δανεισμού του Ελληνικού Δημοσίου. Επεκτείνεται και στην αντιμετώπιση που έχουν οι ελληνικές επιχειρήσεις από τους ξένους, όπου η καχυποψία στις εμπορικές συναλλαγές μεγαλώνει. Οι τράπεζες δυσκολεύονται να αντλήσουν ρευστότητα από τη διεθνή αγορά, αφού η πιστοληπτική τους ικανότητα περιορίζεται από την πιστοληπτική ικανότητα του Ελληνικού Δημοσίου. Το ελληνικό «ρίσκο», δηλαδή η έκθεση ξένων επιχειρήσεων στην ελληνική

Συνέχεια στη σελ. Α26

Η χειρότερη επιλογή

Συνέχεια από τη σελ. Α25

οικονομία, γίνεται χαρακτηριστικό προς αποφυγή. Η ελληνική οικονομία χρησιμοποιείται όλο και πιο συχνά ως το αντιπαράδειγμα σε αναλύσεις και συγκρίσεις με άλλες οικονομίες. Όσο η αβεβαιότητα παραμένει τόσο μεγαλώνει η πιθανότητα μιας μεγαλύτερης και μακροβιότερης από την προσδοκώμενη ύφεση.

■ Δεν είναι λύση το ΔΝΤ

Στη δίνη αυτή των εξελίξεων ενδυναμώνουν οι φωνές για την πιθανότητα χρεοκοπίας της Ελλάδας ή και την προσφυγή στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Κάποιοι μάλιστα προτείνουν την έξοδο της Ελλάδας από την ευρωζώνη. Αλλά η προσφυγή στο ΔΝΤ είναι εσφαλμένη επιλογή αφού σηματοδοτεί απελπισία και έλλειψη βούλησης ικανής να περιορίσει τα ανεξέλεγκτα δημόσια οικονομικά. Η έξοδος από την ευρωζώνη είναι ακόμη χειρότερη επιλογή. Θα φέρει εποχή υψηλού πληθωρισμού και επιτοκίων, υποτιμήσεων της δραχμής, πτώσης των επενδύσεων, αυθαιρεσίας στη νομισματική και δημοσιονομική πολιτική. Θα φέρει οικονομική ύφεση διαρκείας με πτώση του βιοτικού μας επιπέδου. Αν μάλιστα το κράτος αρνηθεί να αποπληρώσει το χρέος του, το οποίο θα έχει πολλαπλασιαστεί εξαπλά της μεγάλης υποτίμησης που θα επέλθει μαζί με την έξοδο από την ευρωζώνη, τότε θα αποκλειστεί η Ελλάδα από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές, θα περιοριστούν και οι εμπορικές μας σχέσεις με τον υπόλοιπο κόσμο, θα μαραζώσει η οικονομία. Η Ελλάδα θα φύγει από το κέντρο της Ευρώπης αποδυναμωμένη, χωρίς πολιτική στήριξη, με μειωμένη οικονομική και πολιτική επιρροή στη γειτονιά μας και χωρίς πυξίδα ανάπτυξης.

Η μόνη λύση είναι η Ελλάδα να επισπεύσει και πιθανόν να πολλαπλασιάσει τα περιοριστικά μέτρα που έχει ανακοινώσει με βάση ένα ολοκληρωμένο σχέδιο. Δεν χάνει κάτι με την πιο αυστη-

ρή επιλογή, διότι περισσότερα μέτρα σήμερα συνεπάγονται λιγότερα μέτρα αύριο για το ίδιο αποτέλεσμα. Να πείσει τους υπόλοιπους Ευρωπαίους ότι τα μέτρα υπερεπαρκούν για να φέρουν τη μείωση των ελλειμμάτων και τη μελλοντική ανάπτυξη που υποσχέθηκε. Να μιλήσει με ξεκάθαρη γλώσσα και να ποσοτικοποιήσει ακριβώς τις επιπτώσεις των μέτρων το 2010 και αργότερα. Ετοιμόθυμο θα πειστούν οι χρηματοδότες μας για τη σοβαρότητά μας. Στη συνέχεια, και αφού έχει πάρει τη στήριξη των Ευρωπαίων, θα πρέπει άμεσα να βγει στην αγορά και να δανειστεί ένα μικρό ποσό ώστε να ησυχάσουν οι αγορές.

Εννοείται ότι πρέπει και όλοι οι Έλληνες να καταλάβουν ότι τα μέτρα είναι δίκαια και ότι η

■
Η ελληνική οικονομία
χρησιμοποιείται όλο
και πιο συχνά ως
το αντιπαράδειγμα
σε αναλύσεις και
συγκρίσεις με άλλες
οικονομίες. Όσο
η αβεβαιότητα
παραμένει τόσο μεγαλώνει
η πιθανότητα μιας
μεγαλύτερης και
μακροβιότερης από
την προσδοκώμενη ύφεση

σημερινή δύσκολη συγκυρία δίνει την ευκαιρία για ένα νέο ξεκίνημα. Οι επιτέλους οδηγεί στις πολιτικές εκείνες που διαρκώς αναβάλλονται, στις πολιτικές που θα απελευθερώσουν τη χώρα από ομάδες συμφερόντων, ολιγοπωλιακές πρακτικές και κοινωνικές αδικίες, που θα καταστήσουν τον δημόσιο τομέα αποτελεσματικό και συνυποψήφιο με τον ιδιωτικό τομέα. Δεν έχουμε την πολυτέλεια της αναβολής, διότι αυτή είναι εξ ορισμού η επιλογή ενός νέου «Τριανικού» ή ενός αργού θανάτου, όπως ανέλυσε πριν από λίγες βδομάδες ο αξιολογικός οίκος Moody's. Χρωστάμε στις επόμενες γενεές ένα καλύτερο αύριο. Γι' αυτό πρέπει σήμερα να πάρουμε τα όποια μέτρα χρειάζονται.

Η εγχώρια πολιτική συγκυρία ευνοεί τη δραστική λήψη μέτρων. Έχουμε μια νέα κυβέρνηση με σημαντική πλειοψηφία. Και δύο στους τρεις πολίτες επικροτούν τα περιοριστικά μέτρα που ανακοινώθηκαν. Η ύφεση διαρκείας μπορεί να αποφευχθεί.

Ο κ. Γκίκας Α. Χαρδοίβελνς είναι καθηγητής της Χρηματοοικονομικής στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, οικονομικός σύμβουλος του ομίλου της Eurobank.